

Zarys dziejów I Liceum Ogólnokształcącego w Wodzisławiu Śląskim

Piotr Sidor

Wodzisławskie liceum rozpoczęło swoją działalność w 1948 roku, wraz z przeprowadzoną reformą szkolnictwa, wprowadzającą jedenastoletni cykl kształcenia o profilu ogólnokształcącym. Wtedy to, w miejsce działającej od 1945 roku Publicznej Szkoły Powszechnej w Wodzisławiu, utworzono Szkołę Ogólnokształcącą Stopnia Podstawowego i Licealnego.

W praktyce wprowadzona reforma spowodowała powołanie klas VIII i IX, po przeprowadzeniu egzaminów wstępnych. Zgłosiło się do nich 174 uczniów. Dyrektorem nowej szkoły został Rudolf Bonarek, będący wcześniej kierownikiem szkoły powszechnej.

Według relacji absolwentów w pierwszych latach funkcjonowania wodzisławskiego liceum uczniów cechował niewypowiedziany entuzjazm i pęd do wiedzy. Rzecz jasna napotymano na ogromne trudności związane z brakiem podręczników, małą liczbą nauczycieli i fatalnym stanem budynku doświadczonego wojną. Trzeba również pamiętać, że pierwsze lata szkoły to tragiczny dla Polski okres stalinizmu. Uczniowie szkoły przeżywali rodzinne dramaty związane z więzieniem i represjami ze strony zbrodniczego reżimu komunistycznego. „Za moich czasów nikt w szkole nie czynił z tego powodu przykrości. – pisze jeden z pierwszych absolwentów – Zasługa to naszych pedagogów, którzy nie tylko nam pobłażali ale nas, ludzi skorych do niebezpiecznych politycznych kpin i różnych wybryków, wręcz ochraniali, chociaż dystans między nami zawsze był utrzymany.”

W roku szkolnym 1950/1951 uruchomiono dla najstarszych klas kurs pedagogiczny, który pozwalał, po zdaniu matury i dodatkowego egzaminu, na nauczanie w szkołach podstawowych.

Przełomowym wydarzeniem nie tylko dla szkoły, lecz także dla miasta i okolicy był pierwszy po wojnie egzamin maturalny, przeprowadzony w roku 1951. Ogromne emocje przed egzaminem udzielały się zarówno zdającym, jak i dyrektorowi Bonarkowi, który z troską pisał: „W tym roku szkolnym ma się odbyć po raz pierwszy egzamin dojrzałości, a na stopniu licealnym brak polonisty, historyka i łacinnika.” Wbrew obawom egzamin zakończył się niezłym wynikiem: na 34 zdających 32 osoby odniosły sukces, odnotowano 5 ocen bardzo dobrych, 10 dobrych i 17 dostatecznych.

W roku 1952 nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora szkoły. Rudolf Bonarek został przeniesiony do Radzionkowa. Funkcję dyrektora naszej szkoły objął wówczas Franciszek Wajda, pracujący wcześniej jako nauczyciel w Niedobczycach, a następnie w Trzyńcu na Zaolziu.

W tymże roku doszło do podziału wodzisławskiej szkoły na Liceum Ogólnokształcące i Szkołę Podstawową nr 3. Podzielono również grono pedagogiczne na nauczycieli liceum i szkoły podstawowej.

Lata pięćdziesiąte XX w. przyniosły szkole bardzo ważne inwestycje: naprawę dachu i ogólny remont budynku, budowę zespołu boisk, rozpoczętą od niwelacji terenu w 1954 roku, następnie budowę sali gimnastycznej, oddanej do użytku w 1961 r. Boiska zostały zbudowane w czynie społecznym przez uczniów, rodziców i nauczycieli. W tym też czasie wybudowano dom nauczyciela przy ulicy Szkolnej.

Niezwykle ważnym momentem w dziejach szkoły było nadanie jej imienia 14 Pułku Powstańców Śląskich. Uroczystość odbyła się 1 maja 1960 roku. Uczestniczyli w niej zaproszeni powstańcy, dyrektorzy sąsiednich szkół, zamiejscowe delegacje młodzieży szkolnej, rodzice oraz mieszkańcy miasta i okolicy. Na pamiątkę tej uroczystości w ścianie budynku wmurowana została tablica z napisem: „Dla upamiętnienia bohaterskich zmaganiań ludu śląskiego o wyzwolenie narodowe i

społeczne w latach 1919 – 1921 i 1939 – 1945 nadano tutejszej szkole w dniu 1 maja 1960 r. imię 14 Pułku Powstańców Śląskich.”

W latach sześćdziesiątych następowały istotne zmiany natury organizacyjnej i lokalowej. W roku 1962 budynek szkolny opuściła Szkoła Podstawowa nr 3, dla której wzniesiono nową siedzibę. Dwa lata później gmach wodzisławskiego liceum stał się na krótko siedzibą Liceum Ogólnokształcącego w Jastrzębiu Zdroju, powołanego w związku z dużym zainteresowaniem młodzieży powiatu wodzisławskiego nauką w szkole średniej. W 1966 roku, w związku z reformą systemu szkolnictwa, wprowadzającą ośmioklasową szkołę podstawową, nie przeprowadzono naboru do klas pierwszych liceum. Tak więc w rok szkolny 1967/1968 liceum weszło wraz z nowym, zreformowanym programem nauczania.

Ten rok szkolny był zresztą przełomowy również z kilku innych powodów. Wtedy też w murach szkoły znalazło swoją siedzibę Liceum Ekonomiczne, które mieściło się tu aż do roku 1971, kiedy oddano do użytku jego nowy gmach, usytuowany w sąsiedztwie naszego liceum. I wreszcie najbardziej dramatyczne wydarzenia roku '67/'68, o których nie można nie wspomnieć, to wydarzenia marcowe. Na fali protestów studenckich przeciwko polityce władz doszło również do wzrostu atmosfery napięcia i niezadowolenia wśród młodzieży licealnej. Aby zapobiec wystąpieniom w szkołach, władze zmusiły nauczycieli do przeprowadzania pogadarek politycznych. Rok 1968 przyniósł więc wzmożony nacisk ideologiczny ze strony komunistycznego reżimu. Co więcej, władza, starając się odwieść młodzież licealną od wyrażania swych poglądów i niezadowolenia, zmuszała ją do pracy fizycznej na rzecz miasta oraz w PGR. W kolejnych miesiącach tak zwana „praca ideowo-wychowawcza” kładła się cieniem na życiu wodzisławskiego liceum. Aby jednak obraz ten nie pozostał tak ponury, warto dodać, że w latach sześćdziesiątych rozkwitało w szkole życie kulturalne, częstymi gośćmi byli tu bowiem zapraszani aktorzy, muzycy, pisarze. Uczniowie wyjeżdżali również na spektakle teatralne.

O dużym nacisku kładzionym na poziom nauczania świadczy powołanie w roku szkolnym 1968/1969 klasy matematyczno-fizycznej. Natomiast w roku szkolnym 1970/1971 wprowadzono zajęcia fakultatywne w klasach czwartych. Powołano grupy: humanistyczną, biologiczną i matematyczną.

W latach siedemdziesiątych szkoła systematycznie poprawiała swą bazę materialną i unowocześniała się. Oddano do użytku nowe pracownie przedmiotowe: polonistyczną, języka rosyjskiego, matematyczną. Wybudowano nowe pomieszczenia: trzy pracownie uniwersalne, pracownię przysposobienia obronnego i strzelnicę (1977 r.). Ponadto pracownie były wyposażane w coraz nowocześniejszy sprzęt.

W 1975 roku Liceum im. 14 Pułku Powstańców Śląskich zostało odznaczone przez wojewódzkie władze oświatowe medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Rok 1977 przyniósł zmianę organizacyjną, polegającą na utworzeniu Zespołu Szkół Ogólnokształcących, obejmującego liceum dzienne i wieczorowe.

Ostatnim dziełem dyrektora Franciszka Wajdy było oddanie do użytku telewizji szkolnej w 1980 roku. Ten unikalny wówczas system został zbudowany i wyposażony m.in. dzięki pomocy katowickiego ośrodka TVP.

Franciszek Wajda zakończył swą pracę na stanowisku dyrektora szkoły w ostatnim dniu 1980 roku. Od następnego roku funkcję tę objął dotychczasowy zastępca dyrektora, Ewald Kolarczyk. Pierwszy rok urzędowania nowego dyrektora okazał się dramatyczny ze względu na wydarzenia polityczne w kraju. 13 grudnia 1981 roku został wprowadzony stan wojenny, co skutkowało przerwaniem zajęć szkolnych od 14 grudnia. Uczniowie powrócili do szkoły dopiero po Nowym Roku. Nie obyło się wówczas bez

politycznej indoktrynacji ze strony władzy, „wyjaśniającej” młodzieży konieczność wprowadzenia stanu wojennego.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że postawa nauczycieli w kolejnych latach była zgoła odmienna od wytycznych partyjnych. Znamienny jest przykład związany z pielgrzymką Jana Pawła II do Polski w 1983 roku: „Nie można było wtedy oficjalnie organizować szkolnych wyjazdów na spotkanie z Ojcem Świętym. Pomimo to odczuwaliśmy wyraźną życzliwość i wsparcie ze strony naszych nauczycieli i ich niepisaną zgodę, a nawet zachętę do udziału w tym spotkaniu(...).”

W latach osiemdziesiątych rozwijała się współpraca wodzisławskiego liceum ze szkołami w Niemczech (Poczdami, Eisleben, Gladbeck). Nawiązane kontakty owocowały wymianami młodzieży i nauczycieli. Współpraca z Ratsgymnasium w Gladbeck okazała się trwałym elementem naszych kontaktów zagranicznych, gdyż wymiany młodzieży z tą szkołą są regularnie organizowane od 1991 roku po dzień dzisiejszy.

W tych latach szkoła sukcesywnie unowocześniała się. Obok wspomnianego wyżej systemu telewizji szkolnej, stale modernizowanego i rozbudowywanego, istotnym wydarzeniem było oddanie do użytku u schyłku dekady nowoczesnych pracowni komputerowych, wyposażonych w komputery typu IBM.

Doniosłym akcentem w życiu szkoły, już w wolnej Polsce, były obchody 50-lecia wodzisławskiego liceum. Uroczystości odbyły się w 1998 roku.

W 2002 roku doszło do połączenia dawnego II Liceum, mającego swą siedzibę przy ul. Wałowej z I Liceum Ogólnokształcącym. Wiązało się to z przejściem części kadry nauczycielskiej dawnego II LO do murów Jedyńki. W tym samym roku funkcję dyrektora szkoły objął Marian Drosio, we wcześniejszych latach nauczyciel historii w I Liceum. Ważnym osiągnięciem dyrektora Drosia w czasie jego czteroletniego urzędowania był generalny remont budynku szkolnego. W tym czasie gmach zyskał nową, jasną elewację, cieszącą oko do dziś.

Pierwsze lata nowego stulecia przyniosły również zmiany wynikające z wprowadzonej reformy systemu edukacji. W roku szkolnym 2002/2003 do pierwszych klas trzyletniego liceum trafili pierwsi absolwenci gimnazjów. Natomiast w następnym roku szkolnym nasze liceum pożegnało ostatnie klasy czwarte.

Kolejna zmiana na stanowisku dyrektora zaszła dość szybko, gdyż pełniący tę funkcję Marian Drosio został w 2006 roku Śląskim Kuratorem Oświaty w Katowicach. Na dyrektorskim fotelu zasiadła Anna Brachmańska-Uherek, nauczyciel fizyki, pełniąca dotąd obowiązki zastępcy dyrektora. Jako dyrektor okazała się świetnym organizatorem realizując kompleksowy plan modernizacji i remontu szkoły, w tym przebudowę boisk szkolnych w ramach rządowego programu "Orlik"

Niezwykle wartościowa inicjatywa została zapoczątkowana w 2007 roku - podjęliśmy wówczas współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, co zaowocowało powstaniem Szkolnego Koła Wolontariatu, w pracę którego angażują się uczniowie naszej szkoły. Dzięki ogromnej empatii i zaangażowaniu uczniów Jedyńki dzieci z rodzin objętych pomocą zyskują "starszych braci i siostry", pomagających w każdej sytuacji.

W 2008 roku w naszej szkole odbyła się wojewódzka inauguracja roku szkolnego. W tym samym roku uroczystości obchodzono 60-lecie szkoły. Podczas uroczystości poświęcony został nowy sztandar szkoły.

W ważne wydarzenia dla szkoły obfitował rok 2011. Obchodzono wówczas 60-tą rocznicę pierwszej matury. Obchodom towarzyszyła uroczysta msza św. w kościele Wniebowzięcia NMP, przemarsz ulicą Szkolną oraz program artystyczny. Szkołę zaszczyli swą obecnością przedstawiciele władz powiatowych i miejskich. Najważniejszym jednak punktem było pełne wspomnień spotkanie pierwszych absolwentów. Kolejnym doniosłym wydarzeniem były powiatowe obchody 90. rocznicy III powstania śląskiego. Z uwagi na patrona naszej szkoły właśnie tu odbyła się część rocznicowych uroczystości. Z tej okazji też otwarto w szkole izbę pamięci, poświęconą 14 Pułkowi Powstańców Śląskich.

W tym samym roku dokonano również uroczystego otwarcia zespołu boisk sportowych „Orlik 2012”.

Jako pierwszy do jego bramki strzelał legendarny polski piłkarz Stanisław Ośliżło - strzelec jedynej bramki w historii polskiej piłki w finale Pucharu Zdobywców Pucharów w meczu z Manchesterem City, a zarazem absolwent wodzisławskiego ogólniaka rocznika 1955.

W roku 2012 naukę rozpoczęły pierwsze klasy objęte reformą programową. Zakładała ona prowadzenie wszystkich przedmiotów w zakresie podstawowym w klasie pierwszej, a następnie, w klasie drugiej i trzeciej, uczniowie realizowali intensywny program z wybranych przedmiotów w zakresie rozszerzonym. W związku z tą zmianą nową formułą otrzymał też egzamin maturalny w 2015 r. W takim trybie uczyło się osiem roczników (ostatni w latach 2019 - 2022).

W roku 2014 (23 i 29 maja) po raz pierwszy w dziejach obchodzono Dzień Patrona Szkoły. Program uroczystości obejmował: konkurs wiedzy o 14 Pułku Powstańców Śląskich, konkurs fotograficzny, referat pracownika Muzeum w Wodzisławiu Śląskim oraz występ artystyczny. Wydarzenie, którego celem jest silniejsza identyfikacja społeczności szkoły z jej patronem oraz poszerzanie wiedzy o patronie, z każdym rokiem ma urozmaicany program, np. o emocjonującą grę terenową. W ramach wydarzenia gościmy zazwyczaj Grupę Rekonstrukcji Historycznych "Piechota". Stałym jego elementem stały się wykłady pracowników naukowych różnych uczelni, a w szczególności Uniwersytetu Opolskiego (stała współpraca z Instytutem Historii).

Po przejściu dyrektor Anny Brachmańskiej-Uherek na emeryturę w 2014r. dyrektorem szkoły została Janina Rurek, pełniąca wcześniej funkcję wicedyrektora szkoły. Jak pokazała najnowsza historia, czas sprawowania funkcji dyrektora przez Janinę Rurek przyniósł kilka doniosłych wydarzeń - obchody 70-lecia szkoły, ale i trudne doświadczenie epidemii COVID-19.

W 2016 roku po raz pierwszy odbyły się Powiatowe Manewry Pierwszej Pomocy, organizowane przez naszą szkołę we współpracy z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej. Wydarzenie, dzięki któremu uczniowie rozwijali cenne umiejętności z zakresu ratownictwa medycznego, było elementem projektu profilaktyczno-edukacyjnego "Pierwsza Pomoc. I Ty możesz ratować". W kolejnych latach impreza była rozwijana przy dużym zainteresowaniu szkół powiatu.

W roku 2017 zainicjowane zostało bardzo cenne przedsięwzięcie, mające umożliwić uczniom zapoznanie się z ofertą uczelni wyższych - Festiwal Wiedzy "Nauka - sposób na sukces". Podczas wydarzenia gościliśmy pracowników naukowych, doktorantów i studentów kół naukowych aż 10 uczelni wyższych: Politechniki Śląskiej, Wrocławskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytetów: Śląskiego, Opolskiego, Wrocławskiego, Ekonomicznego Kampus w Rybniku, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu. Podpisaliśmy kilka porozumień o współpracy z uczelniami. Uczniowie wszystkich klas uczestniczyli w sumie w 33 tematycznych warsztatach, wykładach i pokazach prowadzonych przez pracowników naukowych oraz studentów kół naukowych. Wydarzenie jest kontynuowane w następnych latach, co owocuje poszerzaniem kontaktów z kolejnymi uczelniami.

W 2019 roku przyjęliśmy pierwsze klasy czteroletniego liceum ogólnokształcącego. Tym samym rozpoczął się kolejny przełomowy etap w dziejach szkoły - w murach Jedyńki przez trzy lata przebywali uczniowie będący absolwentami gimnazjów, realizujący program liceum trzyletniego, oraz pierwsi absolwenci ośmioletniej szkoły podstawowej (rocznik obejmujący siedem klas). Oni właśnie w 2023 roku jako pierwsi przystąpili do matury w nowej formule.